

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA VČELY

2023

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český svaz včelařů, z. s.
Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo financí – Generální ředitelství cel
Úřední věstník EU

Odbor státní správy myslivosti a rybářství MZe

Odborný editor:

Ing. Petr Krejčík, MZe
Mgr. Jakub Mořický, MZe
Ing. Petr Chalupa, Ph.D., MZe

Ředitel odboru:

Ing. Martin Žižka, Ph.D.

Odbor státní správy myslivosti a rybářství touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Předkládaná situační zpráva navazuje na situační a výhledovou zprávu, která byla vydána v roce 2022.

Situační zprávy jsou k dispozici na oficiálních stránkách MZe na adrese: www.eagri.cz

Autorka fotografie:

Radka Ingrová

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-750-4, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
VČELY

LISTOPAD
2023

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu	4
Základní ukazatele	13
Produkce a spotřeba medu	17

ÚVOD

Včelařství se řadí k jednomu z prioritních odvětví v oblasti zemědělství. Včela medonosná, jako univerzální opylovatel, zajišťuje opylení nejen entomofilních (hmyzosubných) rostlin, ale velmi významně se podílí v přírodních ekosystémech na podpoře zachování biodiverzity krajiny. Chov včel je významným přínosem pro celou společnost. V oblasti opylování hmyzosubných rostlin, ale i zachování biodiverzity krajiny, je přínos tohoto odvětví mnohdy srovnáván s výnosem z prodeje medu. Tyto hodnoty jsou však obtížně měřitelné, ale i neslučitelné, a to především z hlediska přínosu z opylovací činnosti a celospolečenského významu pro lidstvo. Produkce medu a včelích produktů je jen malou součástí významu chovu včel jako takového. V rámci Evropské unie je přínos z chovu včel pro společnost vyčíslen částkou 14,2 miliardy EUR ročně. Současně je nutné si uvědomit, že 84 % druhů rostlin a 76 % potravinové výroby jsou závislé na opylování včelami. Chov včel zásadním způsobem přispívá k podpoře ekonomické stability, zachování ekologické rovnováhy v krajině a ochraně biologické rozmanitosti.

V počtu včelstev a včelařů bylo v roce 2021 v České republice evidováno 63 880 chovatelů včel s 694 363 včelstvy. V roce 2022 bylo již evidováno 65 042 včelařů se 715 462 včelstvy. V roce 2023 došlo k výraznému snížení počtu chovatelů včel na 63 344, a to i včetně snížení počtu včelstev na 669 445 (ústřední evidence včel).

Na výrazném snížení počtu včelstev v roce 2023 se podílely především úhyny včel v období přelomu 2022/2023, které v průměru za Českou republiku dosáhly cca 40 %. Příčiny úhynů včelstev nelze přesně specifikovat, ale lze konstatovat, že varoáza a další doprovodné nemoci byly příčinou tohoto úbytku, současně v některých oblastech bakteriální nákazy, jako je mor včelího plodu a rozmáhající se hniloba včelího plodu.

SOUHRN

V devadesátých letech 20. století v ČR byl významný úbytek včelařů a chovaných včelstev, způsobený, na rozdíl od okolních států, důvody ekonomickými a nikoli zdravotními. Stav včelstev se podařilo díky ekonomické podpoře státu a EU stabilizovat. V roce 2022 dosáhly počtu 715 462, což je nárůst oproti roku 2021 o 21 099 včelstev. Současně došlo i k nárůstu počtu chovatelů včel oproti roku 2021, a to o 1 162. V roce 2023 však došlo k výraznému snížení počtu včelstev, a to oproti roku 2022 o 46 017 včelstev.

V ČR se zatím výrazně neprojeví masové ztráty spojené s fenoménem CCD (colony collapse disorder) – hromadné úhyny včelstev. Spotřeba medu v ČR v roce 2017 dosáhla výše 1 kg na obyvatele, v roce 2021 a v roce 2022 došlo k navýšení na 1,1 kg.

Saldo zahraničního obchodu s včelím medem bylo dlouhodobě v roce 2021 i 2022 záporné. Dovezeno bylo v roce 2021 celkem 5 641 tun při průměrné ceně 72,8 Kč/kg. V roce 2022 již vidíme mírné snížení v dovozu na 5 553 tun, zato navýšení průměrné ceny na 82,5 Kč/kg. Z ČR bylo v roce 2021 vyvezeno 692 tun medu při průměrné ceně 146 Kč/kg. V roce 2022 vývoz medu byl 642 tun za průměrnou cenu 143 Kč/kg.

Mírný nárůst spotřeby medu v posledních letech lze přisuzovat hlavně většímu zájmu obyvatel o med a včelí produkty kupované přímo u chovatelů včel, jednak formou prodeje „ze dvora“, tak i prostřednictvím farmářských trhů či jiných akcí spojených s prodejem zemědělské produkce.

V roce 2022 bylo dovezeno z Ukrajiny 2 455 tun medu, Slovenska 1 399 tun a Argentiny 392 tun. Největšími odběrateli českého medu bylo v roce 2021 Slovensko – 449 tun, Francie – 137 tun a Německo – 57 tun. V roce 2022 se pak jednalo o Slovensko – 343 tun, Francii 144 tun a Německo – 98 tun.

ZÁSAHY STÁTU

I. Celní opatření

Celní sazby EU pro rok 2022

Kód položky	Název	Smluvní %
0409	Přírodní med	17,3
15219091	Včelí vosk a jiné hmyzí vosky, též rafinované nebo barvené – surový	bez
15219099	Včelí vosk a jiné hmyzí vosky, též rafinované nebo barvené – ostatní	2,5

2. Finanční podpory do včelařství za sledované roky

2.1. Finanční podpory z prostředků ČR – národní dotace

Dotačními programy stát přispívá k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkova. Mezi podporované oblasti výhradně z národních zdrojů se řadí i podpora zaměřená do včelařství.

- Podpora I. D. Podpora včelařství – účel zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Podpora je realizována prostřednictvím zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Tab. č. I Přehled poskytnutých finančních prostředků v rámci dotačního programu I. D v letech 2015 až 2023.

Rok	Žádost			Rozhodnutí		
	Počet včelstev ke dni 1. 9.	Žádost do 180 Kč (Kč)	Žádost celkem na (Kč)	Podpořená včelstva	Částka na včelstvo (Kč)	Přidělená dotace od MZe (Kč)
2015	596 313	180	107 336 340	574 202	128	75 832 576
2016	662 253	180	119 205 540	657 948	151	99 350 148
2017	635 807	180	114 445 260	635 807	156	99 185 892
2018	635 468	180	114 384 240	635 468	149	94 684 732
2019	684 965	180	123 293 700	644 569	154	104 513 626
2020	694 086	180	114 410 520	629 716	158	104 979 825
2021	694 363	180	124 985 340	621 990	160	104 973 600
2022	715 462	180	128 783 160	636 892	156,61	104 797 966
2023	669 445	180	120 500 100	583 941	76,46	47 000 000

- Včelařství je současně podporováno prostřednictvím státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“ a na základě „Zásad Ministerstva zemědělství pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci veřejné soutěže posuzován.
- Podpora formou dotace na udržování genetického zdroje včelích matek včely medonosné kraňské podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.
- Zlepšování praktické výuky ve včelařství – účelem podpory je praktická výuka spojená s prezentací různých včelařských technologií v podmínkách velkoprovozu a maloprovozu, podpora.

2.2. Finanční podpory z prostředků EU a ČR

Opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh v EU jsou zavedena již od roku 2005. Tato opatření byla realizována formou tříletých včelařských programů. Český včelařský program na období 2020 až 2022 byl zpracován na základě níže uvedených evropských legislativních předpisů:

- podle nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů (EU) se zemědělskými produkty, v platném znění,
- prováděcím nařízením Komise (EU) 2015/1368, ze dne 6. srpna 2015, kterým se stanoví pravidla k nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu v odvětví včelařství,
- nařízení EP a Rady č. 1306/2013, ze dne 17. prosince 2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, v platném znění,
- prováděcího nařízení Komise (EU) 2021/166, ze dne 10. února 2021, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/1368, pokud jde o prodloužení vnitrostátních programů v odvětví včelařství,
- včelařství je od roku 2021 součástí Společné zemědělské politiky a podle čl. 55 odst. 1 nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů (EU) se zemědělskými produkty, v platném znění a novely prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/1368 ze dne 6. srpna 2015, kterým se stanoví pravidla k nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu v odvětví včelařství a prováděcího nařízení Komise (EU) 2021/166, ze dne 10. února 2021, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/1368, pokud jde o prodloužení vnitrostátních programů v odvětví včelařství, byla prodloužena platnost ČVP 2020–2022 do 31. 12. 2022 (prováděcí nař. Komise (EU) 2021/166 ze dne 10. 2. 2021).
- Prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2021/974 ze dne 9. 6. 2021, kterým se schvalují pozměněné vnitrostátní programy na zlepšení produkce včelařských produktů a jejich uvádění na trh předložené členskými státy podle nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013.

Čerpání finančních prostředků do 31. 12. 2022 v rámci Českého včelařského programu 2020–2022 bylo realizované prostřednictvím nařízení vlády č. 148/2019 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh a o změně nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „nařízení vlády č. 148/2019 Sb.“).

Podle nařízení vlády č. 148/2019 Sb. byla v rámci období ČVP 2020–2022 podporována tato opatření:

- a) technická pomoc, v rámci, které bylo podporováno:
- pořádání vzdělávacích akcí pro chovatele včel,
 - vedení včelařských kroužků pro děti a mládež,

- pořízení nového zařízení pro chovatele včel pro získávání medu a včelích produktů,
- pořádání výstavy nebo účast na výstavě a jiné kulturní akci,
- tvorbu a vydávání propagačních materiálů

b) boj proti varroáze

c) racionalizace kočování včelstev

d) úhrada nákladů na rozbory medu a

e) obnova včelstev

Přehled čerpání EU dotací podle jednotlivých opatření (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022 je uveden v Tabulce č. 2.

I. Opatření technická pomoc zahrnuje více na sobě nezávislých dotačních okruhů, které umožňují získat finanční podpory na vzdělávání včelařů, včelařské kroužky mládeže, pořízení nových zařízení pro chovatele včel, pořádání výstav nebo účast na výstavách, či jiných kulturních akcí, tvorba a vydávání propagačního materiálu.

V roce 2021 na opatření technická pomoc bylo vynaložena dotace v celkové výši 36 099 000 Kč a podíl na celkově vyčerpaných dotacích dosáhl 62,95 %. Oprávněné nároky nebyly v tomto roce kráceny. V roce 2022 se na toto opatření poskytly dotace v celkové výši 52 713 000 Kč. Oprávněné nároky rovněž nebyly kráceny.

V rámci tzv. prodlouženého období ČVP 2020–2022, tj. od 1. 8.–31. 12. 2022 (dále jen „prodloužené období ČVP“), byly vypláceny finanční příspěvky dle nařízení vlády č. 148/2019 Sb. po dobu pěti měsíců.

a) Podopatření vzdělávací akce pro chovatele včel a podopatření včelařské kroužky pro děti a mládež. Finanční podpora je zaměřena na podporu vzdělávání pro chovatele včel. V roce 2021 bylo uspořádáno celkem 91 vzdělávacích akcí, na něž byla čerpána dotace ve výši 364 000 Kč. Na vedení 37 včelařských kroužků v roce 2021 byla vyplacena dotace v celkové výši 555 000 Kč.

V roce 2022 bylo uspořádáno celkem 280 vzdělávacích akcí s celkovou finanční podporou 1 120 000 Kč a na vedení 72 včelařských kroužků byla vyplacena dotace ve výši 1 080 000 Kč. Významný pokles v čerpání vzdělávacích akcí a činnosti včelařských kroužků především v roce 2021 byl způsoben výskytem nákazy COVID 19 a přijatými opatřeními.

V prodlouženém období ČVP se uskutečnilo 109 vzdělávacích akcí pro chovatele včel s celkovou podporou 436 000 Kč a podpořeno bylo celkem 85 včelařských kroužků pro děti a mládež s celkovou podporou 510 000 Kč {snížená sazba (6 000 Kč na podporu včelařských kroužků mládeže v prodlouženém období ČVP)}.

b) Podopatření pořízení nového zařízení pro chovatele včel – zájem o dotaci ze strany chovatelů včel je značný, v roce 2021 byla vyplacena finanční podpora pro chovatele včel v celkové výši 34 470 000 Kč, v roce 2022 byla celková vyplacená částka 48 404 000 Kč.

V prodlouženém období ČVP na pořízení nového zařízení byla vyplacena celková částka 22 761 000 Kč.

Je nutné však zdůraznit, že finanční příspěvky lze získat pouze na nákup nových zařízení.

c) Podopatření pořádání výstavy, účast na výstavě a jiné kulturní akci a tvorba a vydání propagačního materiálu – jedná se o nově zavedené podopatření v nařízení vlády zaměřené k propagaci žadatele. V roce 2021 bylo čerpáno prostřednictvím tohoto podopatření 709 000 Kč.

Celková dotace na pořádání výstavy nebo jiné kulturní akci a tvorbu a vydání propagačního materiálu činila v prodlouženém období ČVP 439 777 Kč. Za včelařský rok 2022 činila tato dotace

2 109 252,91 Kč po uplatnění koeficientu krácení ve výši 0,8630, a to z důvodu, že souhrn všech oprávněných požadavků na dotaci překročil částku, kterou je možné na opatření podle nařízení vlády využít.

Podpora „propagace“ (pořádání výstavy nebo účast na výstavě a jiné kulturní akci a tvorba a vydávání propagačních materiálů) nebyla součástí podpor podle ČVP 2017–2019, ale byla nově zavedena až v ČVP 2020–2022.

d) Podopatření dotace na pořízení nových úlů – dotace byla poskytována pouze začínajícím včelařům od roku 2011 do roku 2016. V následujících obdobích již poskytována není.

2. Opatření boj proti varroáze je zaměřeno na podporu nákupu léčiv pro chovatele včel za účelem léčby varroázy. Pokud není toto parazitární onemocnění léčeno, způsobuje úhyn včelstev, současně však je příčinou i virových onemocnění včel. Varroázu nelze zcela vymýtit a léčba včelstev povolenými přípravky je způsob, jak se vyhnout následkům tohoto onemocnění. Opatření boj proti varroáze zahrnoval do včelařského roku 2019 dva na sobě nezávislé dotační okruhy:

- a) Úhrada nákladů na léčiva – finanční příspěvky na preventivní, léčebné nebo dezinfekční prostředky určené k ošetřování všech včelstev chovaných na území ČR.
- b) Úhrada nákladů spojených s aplikací aerosolu – dotace je určena osobám, které provádějí u chovatelů ošetření včelstev léčivy ve formě aerosol. Aplikace ošetření včelstev aerosolem se v rámci podpor dle ČVP 2020–2022 již nepodporuje.

Ve včelařském roce 2019 bylo vynaloženo 28 571 000 Kč na léčiva na zlepšení zdravotního stavu včelstev, současně náklady na aerosol činily 3 609 000 Kč. V rámci podpor podle ČVP 2020–2022 byla změněna finanční podpora pro toto opatření a to tak, že již nebyla zaměřena na podporu aplikace aerosolu, ale pouze na léčiva. Současně výše podpory byla z původních 70 % snížena na 40 %. Celková vyčerpaná částka na toto opatření v roce 2020 byla 13 735 000 Kč, v roce 2021 se jednalo o 13 808 000 Kč a v roce 2022 bylo čerpáno 14 736 000 Kč.

V prodlouženém období ČVP bylo vynaloženo na podporu léčiv pro chovatele včel v rámci opatření boj proti varroáze 1 798 000 Kč.

3. Opatření racionalizace kočování včelstev – je jedním z opatření, které má zásadní význam pro rozvoj a zdravý vývoj včel. Nedostatek včelí pastvy z hlediska chovu včel se stává v některých oblastech ČR zásadním problémem, současně k tomuto stavu přispívá větší koncentrace včelstev způsobená i neuváženým rozhodnutím chovatele včel.

V nařízení vlády č. 148/2019 Sb. je opatření zaměřeno na nakládací zařízení, specializované přívěsy určené pro převoz včelstev, nakládací zařízení a palety určené pro hromadný přesun a umístění úlů na kočovném stanovišti. Podpora tohoto opatření přispívá efektivnímu využívání včelí pastvy v rámci jednotlivých fenologických období. Přemísťování včelstev probíhá za účelem opylování zemědělských plodin, ale současně i za účelem využití včelí pastvy v přírodních ekosystémech a současně podpory biodiverzity krajiny. Pro chovatele včel musí být zdravý chov včel prvořadým cílem (vlastní roční spotřeba včelstva se pohybuje okolo cca 100 kg medu, 30–40 kg pylu, cca 150 l vody). Podstatou kočování je i vyživení zimní generace včel, a to zvláště v podletí, tj. v období přípravy včelstva na zimu. Podpora tohoto opatření je pro mnoho včelařů zcela zásadní, zvláště pro včelaře s větším počtem včelstev. Je nutné však zdůraznit, že finanční příspěvky lze získat pouze na nákup nových zařízení.

V roce 2020 se na toto opatření poskytla dotace v celkové výši 1 641 000 Kč. V roce 2021 bylo čerpáno na toto opatření 2 407 000 Kč, v roce 2022 se jednalo o částku v celkové výši 3 341 000 Kč.

V rámci prodlouženého období ČVP byly prostředky čerpány v průběhu 5 měsíců, a to v celkové výši 2 148 000 Kč na opatření racionalizace kočování včelstev.

V rámci opatření racionalizace kočování včelstev Ministerstvo zemědělství rovněž uvádí přísuny včelstev k plodinám a do lesů. V roce 2020 bylo uskutečněno 11 862 přísunů včelstev k zemědělským

plodinám a 7 006 přísunů včelstev do lesů, v roce 2021 se jednalo o 9 081 přísunů k zemědělským plodinám a do lesů o 7 075 přísunů včelstev, v roce 2022 se jednalo o 11 435 přísunů k zemědělským plodinám a 6 708 přísunů do lesů.

Uvedené statistické údaje o přísunu včelstev k plodinám a do lesů dokumentují zájem o kočování se včelstvy. Statistika o kočování je rovněž součástí ČVP 2020–2022.

- 4. Opatření úhrada nákladů na rozborů medu** – v rámci tohoto opatření si může chovatel včel nechat provést u medu z vlastní produkce rozborů fyzikálně chemických vlastností medu nebo rozborů na přítomnost spor *Paenibacillus larvae*. Jedná se o opatření, které je významnou pomocí pro chovatele včel, a to především v garanci kvality medu.

Ve včelařském roce 2020 bylo finančně podpořeno 934 fyzikálně chemických rozborů medu a 32 rozborů medu na *Paenibacillus larvae* v celkovém čerpání finančních prostředků 760 000 Kč. Ve včelařském roce 2021 bylo finančně podpořeno 478 fyzikálně chemických rozborů a 14 rozborů medu na *Paenibacillus larvae* v celkovém čerpání 388 000 Kč. Ve včelařském roce 2022 bylo z programu uhrazeno 515 fyzikálně chemických rozborů medu a 26 rozborů na *Paenibacillus larvae* v celkovém čerpání 422 000 Kč.

V prodlouženém období ČVP bylo podpořeno 434 fyzikálně chemických rozborů a 10 rozborů na *Paenibacillus larvae* v celkovém čerpání 351 000 Kč.

- 5. Opatření obnova včelstev** – cílem tohoto opatření je v ČR podpořit rozšíření chovu kvalitních včelích matek řádně evidovaných a odchovaných v souladu s podmínkami stanovenými Chovatelským řádem Českého svazu včelařů, z.s., Křemencova 8/ Praha I (dále jen „ČSV“) Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské. Od roku 2014 se dotace na jednu prodanou včelí matku zvýšila z 200 Kč na 300 Kč. Zvýšenému zájmu o čerpání dotací byl v roce 2015 uplatněn koeficient krácení dotace 0,6362. Kvůli tomu činila skutečná dotace na jednu prodanou včelí matku 191 Kč. V roce 2016 byl uplatněn koeficient krácení dotace 0,5958 a skutečná dotace na jednu prodanou včelí matku činila 179 Kč. Od roku 2017 bylo toto opatření zařazeno mezi prioritní opatření a bylo upuštěno od krácení dotace na jednu prodanou včelí matku, která tak činí 200 Kč.

Finanční podpora tohoto opatření pro období 2019 a 2020 je zachována ve výši 200 Kč za prodanou včelí matku. V roce 2019 bylo na toto opatření vynaloženo 5 348 000 Kč, v roce 2020 se jednalo o částku 5 397 000 Kč, v roce 2021 bylo čerpáno 4 643 000 Kč, v roce 2022 se jednalo o 4 250 000 Kč a v prodlouženém období ČVP bylo čerpáno 1 211 000 Kč.

Finanční prostředky jsou poskytovány pouze chovatelům matek, kteří jsou uvedeni na seznamu šlechtitelských chovů Uzaného šlechtitelského sdružení včely medonosné kraňské, kterým je ČSV a zabývají se rozmnožováním, nebo přímo šlechtitelskou prací. Oprávněnost nároků příjemců na uvolňované prostředky jsou průběžně kontrolovány ze strany platební agentury.

V rámci poskytování finančních podpor podle nařízení vlády č. 148/2019 Sb. pro zařízení, která si lze pořídit na zpracování medu, včelího vosku, kočování včelstev atd. platí maximální částky, jež lze uplatnit u jednotlivých pořizovaných zařízení. Finanční podpora – dotace není nároková a jednotlivé požadavky jsou posuzovány z pohledu hospodárnosti a účelnosti porizovaného zařízení. Současně je nutné dodržet stanovené podmínky pro přiznání dotace pro jednotlivá opatření podle nařízení vlády č. 148/2019 Sb.

Legislativa EU zavedla uplatnění sankce v případě podvodu nebo hrubé nedbalosti při získání dotace. Doposud byl chovatel včel povinen v podobných případech dotaci pouze vrátit, nově je chovatel včel povinen uhradit i vyměřenou pokutu a v případě prodlevy i penále.

Včelařství v rámci nové Společné zemědělské politiky 2021–2027 na období od 1. 1. 2023 je podporováno prostřednictvím 6 intervencí:

- I. Investice do hmotného a nehmotného majetku – pořízení nových zařízení
- II. Poradenská činnost a školení pro včelaře a včelařské organizace

III. Boj proti včelím škůdcům a nemocem, zejména varroáze

IV. Racionalizace kočování včelstev

V. Obnova včelstev v Unii a plemenářské práce

VI. Podpora laboratoří pro analýzu včelích produktů

Celková každoroční finanční podpora sektorových intervencí ve včelařství je stanovena ve výši 2 121 528 € ze strany Unie podle přílohy X nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2015 ze dne 2. 12. 2021, přičemž stejná částka musí být dorovnána také ze strany České republiky. To znamená, že každoroční finanční podpora sektorových intervencí ve včelařství činí zhruba 110 mil. Kč. V rámci přechodných období, kdy sektor včelařství byl podporován prostřednictvím českých včelařských programů, byla každoroční celková finanční alokace ve výši cca 65 mil. Kč.

Evropské podpory v rámci SZP 2023+ jsou realizované pro chovatele včel prostřednictvím nařízení vlády č. 53/2023 ze dne 22. února 2023, o stanovení podmínek provádění opatření v odvětví včelařství.

Tab. č. 2 Přehled čerpání v rámci evropských podpor podle jednotlivých opatření (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022.

Tab. č. 2 Přehled čerpání EU dotací podle jednotlivých opatření (v tis. Kč) v letech 2015 až 2020.

OPATŘENÍ	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1. 8.–31. 12. 2022)*
technická pomoc	25 576	25 050	28 134	36 099	52 713	24 147
boj proti varroáze	30 155	32 180	13 735	13 808	14 736	1 798
racionalizace kočování	1 650	1 031	1 641	2 407	3 341	2 148
rozbory medu	847	726	760	388	422	351
obnova včelstev	5 635	5 348	5 397	4 643	4 250	1 211
celkové čerpání v Kč	63 863	64 334	49 667	57 345	75 464	29 655
možnost čerpání v Kč	63 863	64 336	64 342	111 346	105 473	102 325
čerpání v %	100	100	77,2	51,5	71,5	28,9

Poznámka: * Přechodné období ČVP od 1. 8.–31. 12. 2022

Ministerstvo zemědělství prostřednictvím národních a evropských dotací systematicky podporuje včelařství. Smyslem a účelem evropských podpor je nákup a případná obměna kvalitního technického zázemí pro chov včel a zpracování medu a včelích produktů, současně podpora kvality medu, vzdělávání včelařů, včetně podpory včelařské mládeže a v neposlední řadě podpora zdravého chovu včel prostřednictvím podpory na léčiva. Význam chovu včel spočívá především v opylovací činnosti, která je pro zemědělství a pro zachování přírodních ekosystémů zcela zásadní. Chov včel je přínosem pro společnost, a to jako zájmová či profesionální činnost a v neposlední řadě i v podpoře zdravého životního stylu.

Tab. č. 3 Přehled čerpání dotací na opatření TECHNICKÁ POMOC (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022.

PODOPATŘENÍ	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1. 8.–31. 12. 2022)*
Vzdělávací akce	1 412	1 429	1 528	364	1 120	436
Nová zařízení	22 244	21 716	24 494	34 470	48 404	22 761
VKM	1 920	1 905	1 665	555	1 080	510
Propagace žadatele	-	-	447	709	2 109	440
Celkové čerpání v tis. Kč	25 576	25 050	28 134	36 099	52 713	24 147
Podíl na celkově vyčerpaných dotacích v %	40,1	38,9	56,6	62,95	69,85	81,41

Poznámka: * Přechnodné období ČVP od 1. 8.–31. 12. 2022

Tab. č. 4 Přehled čerpání dotací na opatření BOJ POTIVARROÁZE (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022.

PODOPATŘENÍ	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1. 8.–31. 12. 2022)*
Léky	26 465	28 571	13 735	13 808	14 736	1 798
Aerosol	3 690	3 609	-	-	-	-
Celkové čerpání v tis. Kč	30 155	32 180	13 735	13 808	14 736	1 798
Podíl na celkově vyčerpaných dotacích v %	47,3	50	27,65	24,08	19,53	6,07

Poznámka: * Přechnodné období ČVP od 1. 8.–31. 12. 2022

Tab. č. 5 Přehled čerpání dotací na opatření RACIONALIZACE KOČOVÁNÍVČELSTEV (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1. 8.–31. 12. 2022)*
Celkové čerpání v tis. Kč	1 650	1 031	1 641	2 407	3 341	2 148
Podíl na celkově vyčerpaných dotacích v %	2,6	1,6	3,3	4,2	4,4	7,25

Poznámka: * Přechnodné období ČVP od 1. 8.–31. 12. 2022

Tab. č. 6 Přehled čerpání dotací na opatření ROZBORY MEDU (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1. 8.–31. 12. 2022)*
Celkové čerpání v tis. Kč	847	726	760	388	442	351
Podíl na celkově vyčerpaných dotacích v %	1,3	1,1	1,5	0,68	0,56	1,19

Poznámka: * Přechnodné období ČVP od 1. 8.–31. 12. 2022

Tab. č. 7 Přehled čerpání dotací na opatření OBNOVA VČELSTEV (v tis. Kč) v letech 2018 až 2022.

OPATŘENÍ	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1. 8.–31. 12. 2022)*
Celkové čerpání v tis. Kč	5 635	5 348	5 397	4 643	4 250	1 211
Podíl na celkově vyčerpaných dotacích v %	8,8	8,3	10,9	8,1	5,6	4,1

Poznámka: * Přejchodné období ČVP od 1. 8.–31. 12. 2022

3. Základní legislativa vztahující se k oblasti včelařství

Národní legislativa:

- **Zákon č. 326/2004 Sb.**, o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších.
- **Zákon č. 110/1997 Sb.**, o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 252/1997 Sb.**, o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 166/1999 Sb.**, o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 115/2000 Sb.**, o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 154/2000 Sb.**, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 256/2000 Sb.**, o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 378/2007 Sb.**, o léčivech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 89/2012 Sb.**, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 586/1992 Sb.**, o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- **Zákon č. 500/2004 Sb.**, správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- **Vyhláška č. 76/2003 Sb.**, kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony, ve znění pozdějších předpisů.
- **Vyhláška č. 289/2007 Sb.**, o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy ES, ve znění pozdějších předpisů.
- **Vyhláška č. 344/2008 Sb.**, o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče, ve znění pozdějších předpisů.
- **Vyhláška č. 448/2006 Sb.**, o provedení některých ustanovení plemenářského zákona, ve znění pozdějších předpisů.
- **Vyhláška č. 136/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů.

- **Vyhláška č. 144/2023 Sb.**, o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev a o opatřeních pro předcházení a tlumení některých nákaz včel.
- **Nařízení vlády č. 27/2002 Sb.**, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat.
- **Nařízení vlády č. 53/2023 Sb.**, o stanovení podmínek provádění opatření v odvětví.

Evropská legislativa:

- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/166**, ze dne 10. února 2021, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/1368, pokud jde o prodloužení vnitrostátních programů v odvětví včelařství.
- **Nařízení EP a RADY (EU) 2021/2115** ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.
- **Nařízení EP a RADY (EU) 2021/2116** ze dne 2. prosince 2021, o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013.
- **Nařízení EP a RADY (EU) 2021/2117** – ze dne 2. prosince 2021, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie.

ZÁKLADNÍ UKAZATELE

Tab. č. 8 Vývoj počtu včelařů a včelstev v letech 2005 až 2022.

Rok	Počet včelařů	Počet včelstev
2005	49 824	551 681
2006	48 678	525 560
2007	47 966	520 084
2008	45 604	461 086
2009	46 033	497 946
2010	46 573	528 186
2011	48 057	565 419
2012	48 132	540 705
2013	50 471	553 040
2014	53 447	603 392
2015	54 416	596 313
2016	56 921	662 253
2017	57 380	649 530
2018	58 009	650 622
2019	62 870	684 965
2020	64 105	694 086
2021	63 880	694 363
2022	65 042	715 462

Poznámka: * Od roku 2019 zdroj: ústřední evidence včel Ministerstva zemědělství

Zastavit pokles stavů včelstev a včelařů se podařilo zastavit v roce 2008, od kterého dochází k postupnému nárůstu, který byl způsoben hlavně v kategorii chovatelů nad 30 včelstev, kde se mezi roky 1996 a 1999 zvýšil počet chovaných včelstev až o 28 673. Ostatní chovatelé se vrátili přibližně na úroveň roku 1996.

Finanční podpory realizované prostřednictvím nařízení vlády mají ve stabilitě chovu velmi významnou úlohu. Mezi roky 2003 a 2004 se podařilo navýšit počet včelstev o více jak 70 000 včelstev, a to na 556 853. Od roku 2004 docházelo opět k mírnému poklesu počtu včelstev. Počty včelstev se podařilo zachovat i v roce 2007. V zimním období 2007/2008 byla ČR stejně jako ostatní středoevropské státy postižena masivním úhynem včelstev, způsobeným přemnožením roztoče *Varroa destructor*. Stav se snížily ještě pod úroveň roku 2003 – dosáhly počtu celkem 461 086. Vzniklá situace vedla k vyhlášení mimořádné podpory na obnovu včelstev za uhynulá včelstva. Tato opatření se velmi osvědčila, v roce 2010 bylo dosaženo stavu 528 186 včelstev a v roce 2011 dokonce 565 419 včelstev, tedy nejvíce od roku 1995. Vlivem nepříznivého klimatického vývoje na přelomu let 2011/2012 stavy mírně poklesly na 540 705 včelstev. Od roku 2012 dochází k pravidelnému zvyšování počtu včelstev i včelařů. Výjimku tvořil rok 2015, kdy došlo k poklesu zhruba o 7 000 včelstev. Příčinou opět byly úhyny způsobené roztočem *Varroa destructor*. V roce 2016 došlo k výraznému navýšení počtu včelstev o více než 60 tisíc až na počet 662 253 včelstev. V roce 2017 došlo opět k poklesu počtu včelstev na 649 530. Rok 2018 nepřinesl výraznější změny. Až období let 2019 a 2020 je výrazný nárůst v počtu chovatelů včel a chovaných včelstev.

Od roku 2019 je evidence počtu včelstev a včelařů generována za celou ČR z ústřední evidence včel Ministerstva zemědělství. Roky 2019 a 2020 jsou dokladem zájmu o včelařství, jednak v nárůstu počtu včelařů a počtu včelstev.

Úhyny včelstev nejsou zapříčiněny pouze varroázou. Svůj významný podíl mají i virová a bakteriální onemocnění (mor včelího plodu a hniloba včelího plodu). Za plošným úhynem včel se většinou skrývá soubor těchto vlivů, současně i nedostatečná výživa včelstev způsobena nejen klimatickými podmínkami ovlivňující skladbu zdrojů snůšky v průběhu roku, ale také druhová jednotvárnost nabízené včelí pastvy, či pěstování technických plodin. Současně lesní ekosystémy jsou výrazně postiženy kalamitami (sucho, lýkožrout smrkový) které mají za následek úbytek včelí pastvy (medovicové snůšky). Klimatické vlivy není možné ovlivnit a celkový stav hospodaření na zemědělských pozemcích, z hlediska včelí pastvy, není mnohdy vyhovující.

Tab. č. 9 Vývoj počtu včelařů a včelstev v letech 2018 až 2022 dle zařazení v ČSV.

	2018	2019	2020	2021	2022
1–5 včelstev	69 312	68 767	66 812	66 107	63 999
6–10 včelstev	113 347	116 356	118 513	116 972	117 985
11–15 včelstev	78 033	81 712	82 224	83 358	84 469
16–30 včelstev	144 709	148 316	147 085	146 885	149 043
31–100 včelstev	146 297	149 771	150 735	153 342	156 351
101–150 včelstev	15 867	14 836	14 496	129 73	13 219
Nad 150 včelstev	27 419	27 873	27 459	45 750	25 143
Celkem	594 984	607 631	607 324	625 387	610 209

Pramen: ČSV CIS

Tab. č. 10 Přehled počtu včelařů organizovaných v ČSV podle kategorií v letech 2018 až 2022.

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Členů ČSV	55 030	56 106	56 861	57 245	56 474
Počet včelstev v ČSV	650 622			625 387	610 209
Nečlenové (statistika je vedena v souvislosti s požadavky dotace I. D)	2 979			4 056	4 546
Počet včelstev u nečlenů ČSV				35 525	43 750
Včelaři ČSV bez včel	3 936	-	-	6 176	5 863

Pramen: ČSV CIS

Tab. č. 11 Přehled celkového počtu včelařů a včelstev podle kategorií za období 2019–2022.

Včelaři	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Počet včelstev celkem	684 965	694 086	694 363	715 462
Počet včelařů celkem	62 870	64 105	63 880	65 042
Včelaři bez včelstev	2 694	2 529	2 638	2 720
1–15 včelstev	48 859	50 180	49 833	50 621
16–30 včelstev	7 403	7 454	7 440	7 567
31–150 včelstev	3 777	3 799	3 826	3 984
Nad 150 včelstev	137	143	143	150

Pramen: ústřední evidence včel MZe

Tab. č. 12 Počty matek odchovaných mimo šlechtitelské chovy podle krajů v letech 2018 až 2022.

Kraj	2018	2019	2020	2021	2022
Praha	939	421	8 864	6 332	6 806
Středočeský	19 702	14 195	15 992	13 842	15 706
Jihočeský	12 000	12 408	11 722	11 564	9 805
Plzeňský	9 474	12 021	9 372	8 320	7 128
Karlovarský	2 905	2 983	2 699	1 958	2 383
Ústecký	4 960	5 481	5 193	4 364	4 267
Liberecký	3 663	3 720	3 565	3 265	3 450
Královéhradecký	8 080	8 123	6 968	6 370	6 248
Pardubický	8 793	8 799	9 161	7 658	5 689
Vysočina	12 294	11 587	11 033	11 026	9 659
Jihomoravský	15 948	16 894	13 697	13 309	11 817
Zlínský	7 682	6 026	6 549	5 005	4 568
Olomoucký	8 881	9 275	8 622	7 603	6 850
Moravskoslezský	15 493	13 947	11 133	10 169	10 806
Celkem	130 814	125 880	124 570	110 785	105 182

Pramen: ČSV CIS

Tab. č. 13 Přísun včelstev k plodinám a do lesů podle krajů v letech 2018 až 2022.

Kraj	Přísuny včelstev k plodinám					Přísuny včelstev do lesů				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Praha	87	0	2495	475	1147	96	16	642	558	791
Středočeský	756	983	1522	753	1026	207	337	661	517	215
Jihočeský	439	771	606	795	718	557	799	416	597	486
Plzeňský	658	429	341	340	307	10 836	981	802	817	818
Karlovarský	54	33	55	74	87	70	39	54	68	58
Ústecký	723	948	395	246	565	245	159	107	228	119
Liberecký	496	340	973	246	670	258	261	250	113	439
Královéhradecký	1 536	1321	781	661	791	545	577	530	424	406
Pardubický	462	1002	625	461	568	248	622	355	270	375
Vysočina	1 227	1591	870	751	864	1 078	824	392	201	338
Jihomoravský	5 317	6280	2243	3112	3139	3 589	4 055	1 883	2334	1 768
Zlínský	681	351	231	279	204	389	298	85	131	74
Olomoucký	767	801	493	636	639	571	710	441	487	465
Moravskoslezský	1 065	749	232	252	710	1 164	792	388	330	356
Celkem	14 268	15 599	11 862	9 081	11 435	19 853	10 470	7 006	7 075	6 708

Pramen: ČSV CIS

Tab. č. 14 Celkový přísun včelstev k plodinám a do lesů.

Kraj	Přísuny včelstev k plodinám a do lesů				
	2015	2016	2017	2018	2019
Praha	183	16	3 137	1 033	1 938
Středočeský	963	1 320	2 183	1 270	1 241
Jihočeský	996	1 570	1 022	1 392	1 204
Plzeňský	1 741	1 410	1 143	1 157	1 125
Karlovarský	124	72	109	142	145
Ústecký	968	1 107	502	474	684
Liberecký	754	601	1 223	359	1 109
Královéhradecký	2 081	1 898	1 311	1 085	1 197
Pardubický	710	1 624	980	731	943
Vysočina	2 305	2 415	1 262	952	1 202
Jihomoravský	8 906	10 335	4 126	5 446	4 907
Zlínský	1 070	649	316	410	278
Olomoucký	1 338	1 511	934	1 123	1 104
Moravskoslezský	2 229	1 541	620	582	1 066
Celkem	24 368	26 069	18 868	16 156	18 143

Pramen: ČSV CIS

Chovatelský řád, který stanovuje dva typy chovů – rozmnožovací chovy a vyšší šlechtitelské chovy Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské, byl schválen Republikovým výborem ČSV dne 20. 11. 2016. V roce 2023 byl chovatelský řád ČSV aktualizován.

Tab. č. 15. Počty rozmnožovacích a šlechtitelských chovů a počty odchovaných matek v letech 2015 až 2022.

Rok	Počet rozmnožovacích chovů	Odchováno matek	Počet šlechtitelských chovů	Odchováno matek	Celkem chovů	Celkem odchováno matek
2015	28	20 626	48	24 297	76	44 923
2016	20	10 266	47	23 177	67	33 443
2017	16	7 189	41	17 962	57	25 151
2018	17	9 830	32	19 600	49	29 430
2019	18	10 269	30	19 816	46	30 085
2020	16	10 492	30	19 562	46	30 054
2021	13	8 622	27	15 936	40	24 558
2022	10	5 565	26	17 006	36	22 571

Pramen: ČSV CIS

Na území České republiky v chovatelské sezoně 2021 působilo 13 aktivních rozmnožovacích a 27 vyšších šlechtitelských chovů, rozchovávajících výhradně plemeno včely medonosné kraňské (*Apis Mellifera Carnica*). V roce 2022 působilo 10 rozmnožovacích chovů a 27 šlechtitelských chovů. Činnost těchto chovů koordinuje Český svaz včelařů, z. s. jako Uzané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské.

Chovatelská práce v ČR je na vysoké odborné úrovni. Podpora prostřednictvím Českého včelařského programu 2020–2022 a následně i prostřednictvím SZP 2023+ je zaměřena na obnovu včelstev, potažmo na podporu chovu včelích matek. V souvislosti s chovem včelích matek lze konstatovat, že se daří pokrýt požadavky ze strany chovatelů včel v rámci ČR.

PRODUKCE A SPOTŘEBA MEDU

Tab. č. 16 Vývoj produkce medu a vosku od roku 1993 do roku 2022.

Rok	Počet včelstev	Průměrný výnos (kg/včelstvo)		Celkový výnos (tuny)	
		Med	Vosk	Med	Vosk
1993	685 321	11,1	0,24	7 616,60	167,6
1994	630 026	12,3	0,24	7 750,00	152,3
1995	622 336	11,7	0,26	7 266,80	161,1
1996	537 136	9,9	0,29	5 321,60	156,4
1997	510 363	9,0	0,27	4 532,00	119,0
1998	542 161	13,8	0,23	7 500,00	125,0
1999	564 981	13,0	0,28	7 318,00	159,0
2000	534 814	13,9	0,27	7 500,00	150,0
2001	537 266	11,6	0,34	6 300,00	186,0
2002	517 743	10,9	0,37	5 883,10	186,6
2003	477 743	13,2	0,43	6 303,20	284,9
2004	556 853	13,9	0,43	7 738,00	238,1
2005	551 681	15,2	0,47	8 371,00	257,0
2006	525 560	17,2	0,50	9 051,00	262,4
2007	520 084	16,3	0,53	8 466,30	274,4
2008	461 086	13,2	0,51	6 078,10	235,2
2009	497 946	13,8	0,48	6 891,60	236,3
2010	528 186	14,1	0,45	7 454,60	239,7
2011	569 419	19,9	0,54	11 301,60	302,7
2012	540 705	13,6	0,51	7 331,90	275,7
2013	553 040	14,6	0,50	8 063,00	277,9
2014	603 392	11,8	0,42	7 162,50	253,5
2015	596 313	15,5	0,48	9 228,10	288,1
2016	662 253	15,3	0,44	10 113,34	292,6
2017	635 824	14,7	0,47	9 339,10	299,9
2018	629 521	14,2	0,48	8 966,20	301,7
2019	684 965	12,1	0,43	8 259,35	295,9
2020	694 086	7,2	0,34	4 997,39	235,3
2021	694 363	8,7	0,35	6 086,00	244,0
2022	715 462	10,8	0,36	7 721,00	260,0

Pramen: ČSV CIS

Produkce a spotřeba medu v ČR

Spotřeba medu má z dlouhodobého hlediska setrvalý stav. Vývoj spotřeby medu není pozitivní ani z pohledu včelařů, ale ani z pohledu konečného spotřebitele, který nevyužívá všechny pozitivní účinky tohoto jedinečného přírodního produktu. Snahou je zvýšení spotřeby medu, a to kromě tradičního balení medu i větším výběrem výrobků, které obsahují med (např. směsi ovoce s medem), pečárenské výrobky a různé druhy medovin, ale i jiných alkoholických nápojů (např. výroba medového piva ad.).

Tab. č. 17 Spotřeba medu v ČR v letech 2012 až 2022 (v kg).

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
kg	0,7	0,7	0,7	1	0,9	1	0,9	0,9	0,6	1,0	1,1

Pramen: ČSÚ

Velmi důležitá je pro chovatele včel i cena medu, která v současné době překonala hranici 200 Kč za kilogram medu. Lze konstatovat, že zájem o chov včel narůstá. Prodej medu a včelích produktů tvoří mnohdy finanční základ pro chov včel, současně finanční podpory realizované prostřednictvím Společné zemědělské politiky 2021–27 významným způsobem ovlivňují kvalitu a stabilitu chovu. V České republice převažují chovatelé do 15 včelstev, kterých bylo v roce 2022 celkem 50 621, a to z celkového počtu chovatelů včel 65 042.

Jedním z faktorů, který nepříznivě ovlivňuje české včelařství, je relativně nízká spotřeba včelích produktů, zvláště medu. V ČR se spotřeba medu pohybuje kolem 1,1 kg na obyvatele za rok. Produkce medu se v posledních letech výrazně nemění, dosahuje hodnoty mezi 7–11 000 kg.

Dosažené hodnoty produkce medu v uvedeném období nevykazují zásadních odchylek od hodnot produkce uváděných za minulá období. V rámci ČR jsou zaznamenávány lokálně příznivé a méně příznivé snůškové podmínky v návaznosti na klima a úživnost daného regionu především z pohledu včelí pastvy.

Tab. č. 18 Vývoj ceny medu (v Kč) v letech 2018 až 2022.

Měsíc	2018	2019	2020	2021	2022
leden	211	205	202	159	182
únor	208	208	193	153	184
březen	205	203	195	152	171
duben	208	202	192	164	178
květen	209	203	196	160	178
červen	208	205	196	153	195
červenec	206	209	200	166	181
srpen	204	210	198	163	196
září	199	207	190	164	198
říjen	201	205	181	164	187
listopad	202	201	180	160	181
prosinec	202	203	181	166	186

Pramen: ČSÚ

Zahraniční obchod se včelím medem a včelím voskem

S narůstajícím dovozem, zvláště velmi levných medů, u kterých kvalita odpovídá dovozní ceně, může dojít k ohrožení tuzemského chovu včel zavlečením různých nebezpečných nákaz. To platí také pro dovoz vosku, který nepodléhá veterinární kontrole a může být i příčinou vzniku bakteriálních nákaz.

Tab. č. 19 Vývoz přírodního medu (0409) a včelího vosku (1521 9091, 99) v tunách v letech 2017 až 2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Med přírodní	1 540	1 060	766	938	692	642
Včelí vosk	65	57,3	48,9	111	68	95

Pramen: ČSÚ – databáze pohybu zboží přes hranice

Tab. č. 20 Dovoz přírodního medu (0409) a včelího vosku (1521 9091, 99) v tunách v letech 2017 až 2022.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Med přírodní	3 177	2 706	3 057	3 584	5 641	5 553
Včelí vosk	118	111,4	112	179	178	122

Pramen: ČSÚ – databáze pohybu zboží přes hranice

Tab. č. 21 Saldo zahraničního obchodu s medem v tunách v letech 2017 až 2022.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vývoz	1 540	1 060	766	938	692	642
Dovoz	3 177	2 706	3 057	3 584	5 641	5 553
Saldo	-1 637	-1 646	-2 291	-2 646	-4 949	-4 911

Pramen: ČSÚ – databáze pohybu zboží přes hranice

Tab. č. 22 Zahraniční obchod s medem od roku 2018 do roku 2022 podle bilance v peněžním vyjádření – uvedeno 5 zemí s největší bilancí.

Období	Kód zboží	Název zboží	Kód země	Název země	Stat. hodnota CZK (tis.)
2018	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	-28 771
2018	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	-20 597
2018	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	-9 962
2018	0409	Přírodní med	YU	Uruguay	-8 440
2018	0409	Přírodní med	HU	Maďarsko	-7 394
Součet:					-75 164
2019	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	-51 855
2019	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	-18 806
2019	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	-17 030
2019	0409	Přírodní med	DE	Německo	-13 393
2019	0409	Přírodní med	MX	Mexiko	-10 719
Součet:					-111 803

Období	Kód zboží	Název zboží	Kód země	Název země	Stat. hodnota CZK (tis.)
2020	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	-42 755
2020	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	-25 511
2020	0409	Přírodní med	AR	Argentina	-14 748
2020	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	-10 437
2020	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	-9 978
Součet:					-103 429
2021	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	-142 659
2021	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	-44 533
2021	0409	Přírodní med	UY	Uruguay	-19 805
2021	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	-18 408
2021	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	-17 938
Součet:					-243 343
2022	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	-147 816
2022	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	-82 425
2022	0409	Přírodní med	AR	Argentina	-43 426
2022	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	-18 251
2022	0409	Přírodní med	HU	Maďarsko	-13 918
Součet:					-305 836

Poznámka: záporné hodnoty – pasivní obchodní bilance – převažuje dovoz do ČR; kladné hodnoty – aktivní obchodní bilance – převažuje vývoz z ČR

Tab. č. 23 Dovoz medu podle zemí od roku 2018 do roku 2022 – uvedeno 5 zemí s největším podílem dovozu medu.

Období	Kód zboží	Název zboží	Kód země	Název země	Netto (kg)	Stat. Hodnota CZK (tis.)	Kč/kg
2018	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	615 980	28 880	47
2018	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	391 930	20 597	53
2018	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	315 263	23 884	76
2018	0409	Přírodní med	IT	Itálie	246 287	1 525	62
2018	0409	Přírodní med	DE	Německo	198 903	27 372	138
Součet:					1 768 363	102 258	Ø 75,2
2019	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	1 194 662	51 855	43
2019	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	341 192	18 806	55
2019	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	273 017	20 835	76
2019	0409	Přírodní med	DE	Německo	218 018	44 716	205
2019	0409	Přírodní med	UY	Uruguay	196 446	9 845	50
Součet:					2 223 335	146 057	Ø 85,8
2020	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	1 074 548	42 755	40
2020	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	772 217	61 152	79
2020	0409	Přírodní med	MD	Moldavská republika	474 900	25 760	54
2020	0409	Přírodní med	AR	Argentina	229 010	14 748	64
2020	0409	Přírodní med	DE	Německo	201 291	49 985	248
Součet:					2 751 966	194 400	Ø 97
2021	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	2 715 414	142 659	52
2021	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	1 071 485	83 309	78
2021	0409	Přírodní med	DE	Německo	189 511	43 427	229
2021	0409	Přírodní med	UY	Uruguay	273 158	19 805	72
2021	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	143 324	19 043	132
Součet:					4 392 892	308 243	Ø 113
2022	0409	Přírodní med	UA	Ukrajina	2 454 732	147 816	60
2022	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	1 399 726	111 529	79
2022	0409	Přírodní med	AR	Argentina	391 857	43 246	110
2022	0409	Přírodní med	DE	Německo	226 802	36 275	159
2022	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	146 368	18 721	127
Součet:					4 619 485	357 587	Ø 107

Pramen: Hodnoty dovozu podle údajů ČSÚ

Tab. č. 24 Vývoz medu od roku 2018 do roku 2022 – uvedeno 5 zemí s největším podílem vývozu.

Období	Kód zboží	Název zboží	Kód země	Název země	Netto (kg)	Stat. Hodnota CZK (tis.)	Kč/kg
2018	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	393 474	36 885	94
2018	0409	Přírodní med	DE	Německo	362 899	34 650	95
2018	0409	Přírodní med	FR	Francie	184 113	12 095	66
2018	0409	Přírodní med	GB	Spojené království	67 618	5 380	80
2018	0409	Přírodní med	PT	Portugalsko	31 500	2 354	75
Součet:					1 039 604	91 364	Ø 82
2019	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	385 224	34 002	88
2019	0409	Přírodní med	FR	Francie	221 463	13 801	62
2019	0409	Přírodní med	DE	Německo	114 932	31 324	273
2019	0409	Přírodní med	PT	Portugalsko	25 201	1 675	66
2019	0409	Přírodní med	PL	Polsko	5 446	1 746	321
Součet:					752 266	82 548	Ø 162
2020	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	649 553	50 714	78
2020	0409	Přírodní med	FR	Francie	168 332	10 663	63
2020	0409	Přírodní med	DE	Německo	52 253	43 675	836
2020	0409	Přírodní med	IT	Itálie	20 087	1 290	64
2020	0409	Přírodní med	PT	Portugalsko	18 013	1 224	68
Součet:					908 238	107 566	Ø 222
2021	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	449 791	38 776	86
2021	0409	Přírodní med	FR	Francie	137 745	8 715	63
2021	0409	Přírodní med	DE	Německo	57 479	42 763	744
2021	0409	Přírodní med	PT	Portugalsko	9 903	639	64
2021	0409	Přírodní med	ES	Španělsko	8 399	635	76
Součet:					663 317	91 528	Ø 206,6
2022	0409	Přírodní med	SK	Slovensko	343 741	29 104	85
2022	0409	Přírodní med	FR	Francie	144 319	9 783	68
2022	0409	Přírodní med	DE	Německo	98 792	43 245	438
2022	0409	Přírodní med	PL	Polsko	11 882	1 910	161
2022	0409	Přírodní med	BG	Bulharsko	8 608	98	11
Součet:					607 342	84 140	Ø 152,6

Pramen: Hodnoty vývozu podle údajů ČSÚ

Situace v Evropské unii

Tab. č. 25 Počty včelstev v jednotlivých zemích EU v letech 2018 až 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Belgie	60 000	70 000	76 000	82 000	75 000
Bulharsko	765 772	783 348	863 000	838 000	823 000
Česká republika	631 811	684 965	694 086	694 363	715 462
Dánsko	120 000	153 000	144 000	140 000	126 000
Estonsko	48 700	49 300	47 900	50 000	55 000
Finsko	72 300	83 900	82 000	86 000	69 000
Francie	868 365	1 584 000	1 751 000	1 808 000	1 756 000
Chorvatsko	372 002	418 657	461 000	460 000	461 000
Irsko	25 000	27 000	27 000	74 000	27 000
Itálie	1 494 000	1 606 000	1 687 000	1 717 000	1 834 000
Kypr	51 219	57 445	58 000	55 000	57 000
Litva	137 796	197 956	209 000	216 000	230 000
Lotyšsko	96 000	103 000	104 000	104 000	105 000
Lucembursko	5 928	6 702	5 000	7 000	8 000
Malta	4 000	4 000	5 000	6 000	6 000
Maďarsko	844 000	1 236 000	1 163 000	1 207 000	1 192 000
Německo	879 000	916 000	951 000	982 000	996 000
Nizozemsko	82 000	75 000	82 000	78 000	90 000
Polsko	1 633 000	1 678 000	1 766 000	2 013 000	2 181 000
Portugalsko	768 000	799 000	754 000	758 000	710 000
Rakousko	372 900	372 900	426 000	456 000	480 000
Rumunsko	1 602 453	1 689 500	2 247 000	2 953 000	2 923 000
Řecko	1 600 064	1 454 000	1 631 000	2 183 000	2 249 000
Slovensko	301 828	308 592	335 000	344 000	355 000
Slovinsko	205 000	208 000	214 000	213 000	213 000
Španělsko	2 965 557	3 034 000	2 967 000	2 953 000	2 923 000
Švédsko	174 000	174 000	179 000	179 000	179 000

Pramen: FAOSTAT 2023; Evropská Komise

Tab. č. 26 Produkce medu v jednotlivých zemích EU v tunách v letech 2018 až 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Bulharsko	10 338	11 518	x		11 900
Belgie	x	x	x	x	2 700
Česká republika	8 992	8 260	4 997	6 086	7 721
Dánsko	1 500	1 500	x	x	2 400
Estonsko	1 253	1 288	1 117	1 343	1 600
Finsko	2 606	3 300	2 600	3 100	3 300
Francie	19 469	15 755	23 737	14 381	31 400
Chorvatsko	7 440	8 373	6 657	x	8 300
Irsko	x	x	x	x	300
Itálie	x	x	x	x	24 500
Kypr	584	660	x	x	300
Litva	4 207	5 284	6 033	x	6 000
Lotyšsko	1 998	2 152	1 679	2 135	2 300
Lucembursko	132	151	164	48	50
Maďarsko	29 000	18 000	14 000	x	25 000
Malta	x	x	x	x	x
Německo	x	x	29 200	19 600	34 100
Nizozemsko	x	x	x	x	700
Polsko	23 472	19 031	x	x	24 000
Portugalsko	10 030	10 104	9 817	10 441	11 500
Rakousko	4 000	4 000	4 100	x	4 500
Rumunsko	29 162	25 269	x	x	29 800
Řecko	22 288	22 590	x	x	21 500
Slovensko	x	x	x	x	3 500
Slovinsko	804	1 746	1 293	195	2 400
Španělsko	36 394	31 161	30 513	x	27 400
Švédsko	x	x	x	x	x

Pramen: FAOSTAT 2023, Evropská Komise

